

Ernst Andersson 1930

Anna Nilsson 2519

f. 1851 i Skanör-Mo.

Frosta kd.

Harlösa m., Sk.

1

sept. 1929

Goemisse

Goemisse

Hos "Åge Nels" i Ry

(Harlösa s:n) hade man Goemisse, så man.
Här kunde man ibland på "gälden" hitta
hela kalvar som var sutfödda och som
Goemisse släpat dit. — Ibland på
kvällarna kunde folket höra, hur de kom
in löst springande in på gårdar, men
när man såg efter, var där ingen löst.

På högtidskvällarna så
man, att man skulle pätta ut mat till
Goemisse.

ÅsumspägenÅsumspägen

Det var många som sökte Åsumspägen. Ikeland fick de vänta flera dagar, innan de träffade honom. Han hade två rum, i det ena hade han mottagning, i det andra satt folket och väntade. Åsumspägen kunde säga precis hur det såg ut hemma hos dem, som sökte honom. - Ikeland sa till han och såg liksom från varande ut.

Smeden Ljungström sökte honom en gång. När han varit inne hos honom och kom i dören, sa han till dem, som satt och väntade: "Dj-a smörja han har skrivit ihop!" När han satt sig

upp i vagnen och skulle köra, välte
vagnen på gården, fast där var jämnt
som på ett "strögäl". Han hade fullt
med flaskor i vagnen, men ingen av
dem gick itu. När han fått vagnen upp
igen, gick han in till Åsumspägen och
sagde: "Jag välte på gården." "Men där
var väl ingenting, som gick itu," sa då
Åsumspägen.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Lekar

Väga salt. Två personer

ställa sig med ryggar mot varandra samt
hålla varandra arm i arm. Genom att böja
sig framåt lyfta de på ömsevis varandra.

"Prega ud skomagarrens

ya". Två personer stå med ryggar mot
varandra och hålla en stäng mellan benen
en liten lampa eller annat föremål placeras
framför den ene. Den ene skall söka
att med stängens stöta rucka detta,
vickat det andre skall söka förhindra.

Hälsa på paven. En

person sätter på en stol. ^{annan} Den skall gå

Lekar

Väga salt

"Prega ud skomagarrens

ya"

Hälsa på paven

fram och hålla på honom. Medan han
bugar sig, passar en person, som står
bakom honom, på att pycka i mattan,
som den drätsande står på, så att denne
har svårt att hålla balansen och kanske
faller.

Sto blacka. En rund
stång lägges mellan två stolar. På denna
sätter sig en person med benen i kors
över stängen. Han har en käpp, som han
håller med bägge händer och som han
stöder sig på. Denna käpp skall han
flytta från den ene sidan om stängen till
den andra 32 gånger. "Hästen skall ha
32 stön."

Sto blacka

Gårdstunga m.

julen (i mitt förhållande under alla årstider)

Julen

Veckan före jul (jula-
veckan gick tiggarna. För den bakades
särskilda julkakor, som voro mindre än
de vanliga. Ibland fick tiggaren utom
en sådan kaka även ett stycke fläsk.

Tiggarna

Lillejulafton, då man i allmänhet
kokte nykter kött, brukade man doppa i
grytan.

Lillejulafton

Julafton var stugan särskilt klädd.
I taket hängde vanligtvis en krona av kalmar
eller bovt. Skalukronor voro de vanligaste.
Någon bovtkrona har jag aldrig sett. Ibland
hade man i taket en julfågel. Dess vingar
var av veckat papper, kroppen av trä och

Julafton

hals och huvud av deg. Den hängde på ett
"horsahår", på att den alltid "horra" runt.

Väggarna kläddes med "julebrev", som pappes
opp utan glas och som och som användes
från det ena året till det andra. På bondli-
ga ställen hade man fått upp en lång pomsa
med bilder av de tolv apostlarna.

Vid 5-6-tiden åt man "workesmad". Sedan
serverades vid 8-tiden kött, fisk och gröt
och ibland "klenor" (klenäter) till efterrätt.

Vid denna måltid skulle man alltid läsa
till bords. Till gröten skulle man pinn-
na. Ett gröttrinn, som jag minns lydde:

"Den som vill för gröten pinnna
han har varken po här eller hisorna".

Efter maten lekte man. Vanliga lekav var
då: hälsa på påven, sko blacka, prega ut
skomagarens ya, gömma pinger, låna

värme, våga salt. Vid midnattstil ser-
verades sylta och "bedor" samt kaffe med
gorän och klenor. I äldre tider tog man
inte maten av bordet julafton, men det gjorde
man i min tid. Dock låt man ett Salo-
mofat - ett tenufat - med förakött stå
kvar. Detta stod på bordet under hela
julen. Sedan man tänt ljusen julafton fick
man inte släcka dem. I två lys stod på bor-
det, ett för mammor och ett för kvinnan.

Juldagen på morgonen lyöds först
på besök brännvin (brännvin bekat med mal-
ört)

Annandagens morgon skulle man
opas tidigt och gödsla, annars kunde det
hända, att nabodrångarna passade på och
kastade gödseln in i ställen, och det ansågs
vara skam att bli utsatt för ett pådant

80
Skåne
Frösta Fåfs
Hammarölsjö & Västuvsta
497 år 1930

Juldagen

Annandagen

497. Ernst Andersson
bor i Hamne Nilsson F. 1851 i Hammar-
ölsjö

Spektakel. — Annandagens morgon skulle hästarna ha pepparrot och kallmorot.

Tredje dag jul (??) med onan Sam Staffan. Minna föräldrar har berättat detta om det hände för mer än åttio år sen (1840-talet). Jag tror att onan då sjöng in Staffanvisa: Pyttarna bjöds in på vårt ställe de kom till, där de fick brännvin och kanske mat också.

Rida Staffan

Trettonde afton gick de omkring med stjärnan. De bar en plor stjärna av papper, med ett ljus inuti. Den var höljebur för nuddig och på den var målad en bild av de tre vise männen och kulleban. De var en tre personer i sällskap. De var i minna föräldrarnas när jag var "glutt".

Så med stjärnan

Under julen brukade man också gå "julaspoke". Pägarna klädde ut sig till löser och löserna till pägar. För i

Så julaspoke

viden brukade man också ha en utklädd
judabok med sig.

Krut brukade man gå omkring
med "kruddan". Det var en stor "brännes-
krudda", man hade med sig och så gick man
in på ett ställe, öppnade försiktigt dörren
sitt stugan och slängde in "kruddan".
Sen gällde det för husets folk att söka på
tag i den som kastat "kruddan" och få honom
in i stugan, där han bjöds på brännvin.

Krut

ibland klädde de ut en långhalmstjärve som
en gubbe och ställde den framför dörren,
så att när man på morgonen kom och öppna-
de dörren, trillade gubben potet på en och
man blev förlitit rädd. Det är förresten
inte så många år sen man brukade klä-
ut en sådan gubbe. För några år sen var
ett par spektakelmakare ute med en

sådan gubbe i Göttinge (Gårdstunga s:n).
De såg där som en körande med baksätet
samt. Då passade de på att vid Göttinge-
backen kiva upp gubben i baksätet. Där
satt han pant och rag som en riktigt karl.
Den som åkte var ett fruntimmer, som
skulle till Odarstör på bouppstreckning efter
sin far. Han hade hängt sig och barken hon
eller moren hade varit så snälla mot
honon. När hon nu kom att vända
sig om och såg gubben i baksätet, hade
den så när strämt livet av henne.

Uppr. Knut Almqvist

2519

Fröttu kd.

12

Mrs. Hans Nilsson

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Hammarlundas m.

Stöne

född 1851
uppskr. 1930.

Slå katten ur tunnans

Slå katten ur tunnans

Fastlagsmåndag brukade man i Hammarlundas samlas för att slå katten ur tunnans. Var man samlades minns jag ej säkert, men jag tror det var vid Glisetorp. Det var för ungefär sjuttio-fem år sen (1850-talet). Den som slog katten ur tunnans blev kung och fick lov att välja vem han ville av löserna till drottning.

När man slog katten ur tunnans brukade man sjunga en sång, varar jag endast minns följande:

Skär vi samlas i dag
i ett glatt och muntert lag

för att fira naturens härliga sång (el. gång?)
Det vi förr kallat en sång
det kan vi göra ännu en gång
Så ett minne av forna tider,
som i dessa unga hjärtan uppstiger.

Midsommar

Midsommar

Midsommarattori dansade man i min ungdom kring majstängen i Hammarlunda. Angående majstängens utseende se fig.! Majstängens kläddes med blommor och grönt, som man hade tillgång till. Särskilt brukade man använda "Midsommarblommor" (stou gula blommor / (Blusauklemum segetum?)

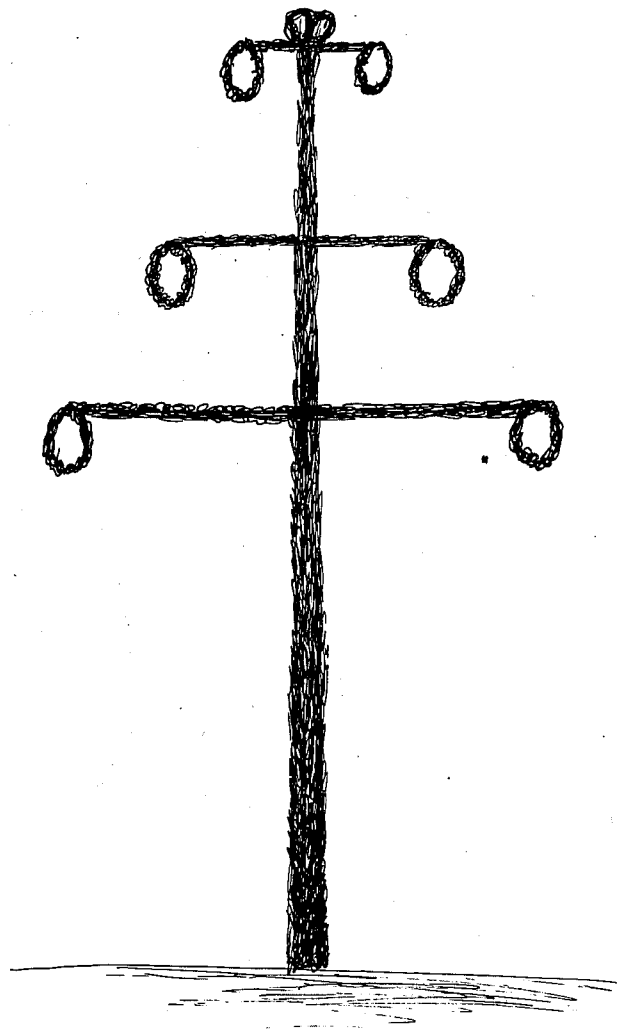
majstängen

Midsommardagen skulle man opp tidigt för att, om man hade någon djittom, vätra sig i "San-Hausdugg". Särskilt var detta bra, om man hade skabb. Detta var brukligt till ända in på 1860-talet, och kanske ännu senare.

MAJSTÄND .

ENL. BESKRIVNING

MOR OLA NILS', ATTARP

E. Gust. Andersson
1929

Om middagsmat skulle man även
sätta "kärleksörter". Om plantorna växte sam-
man, skulle de två personer, för vilka
örterna satts, gå varandra.

2519

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

17

Folkminnen uppstuckade efter Hanna Nilsson, Attoys

Boemisse	s. 1.	Harlösa sn.	Frosta kd.
Åsumspågel	s. 2-3.	Västerteds sn.	Färs kd.
Lekan	" 4-5.	" "	" "
Julen	" 6-11	Gäddtunga	Frosta kd.
Flå katten us Turman	" 12-13	Hammaråker	" "
Midsommar	" 14-16	" "	" "